ТҮМЭРЗАМАЙХИДАЙ СТАЛИНСКА ҮДЭР МАНДАХА БОЛТОГОЙ!

Бүхы оронуудай пролетаринар, нэгэдэгты!

БУРЯТ-МОНГОЛОЙ ҮНЭН

ВКП(б)-гэй Бурят-Монголой Обкомой, БМАССР-эй Верховно Соведэй ба ВКП(б)-гэй Улан-Удын Горкомой орган.

№ 153 (4789)
ВОСКРЕСЕНЬЕ
АВГУСТЫН 5
1945 он

Сэн 20 мүнгэ

Үсэгдэр БМАССР-эй Верховно Соведэй VIII сесси нээгдэбэ.

„Бурят-Монголой АССР-эй гүрэнэй 1945 оной бюджет ба БМАССР-эй гүрэнэй 1944 оной бюджедэй дүүргэлтэ болгогдоһон тухай“ БМАССР-эй Финансын Арадай Комиссар нүхэр К. Д. Винтовкин элидхэл хэбэ.

# Түмэрзамайхидай Бүхэсоюзна Үдэр

Эсэгэ ороноо хамгаалгын агуухэ дайнай жэлнүүдтэ советскэ түмэрзамай транспорт болбол ондоо гүрэнэй транспортын хүсэ шадалаараа хүрэхэгүй тиимэ ехэ үүргэ даалгабаринуудые бэелүүлжэ, хэдэн миллион ба миллиард тонно болохо фронтдо хэрэгтэй буу зэбсэг, һомо хэрэгсэл, хубсаһа хунар, эдеэ хоолой зүйлнүүдые болон бусад шухала материалнуудые сэрэгэй Командованиин тогтооһон графигай ёһоор зөөбэрилжэ шадаа. Тэрээнтэй хамта манай орондо үдэр бүри хүгжэн мандажа байгаа ажахыда хэрэглэгдэхэ бүхы юумэнүүдые таһалгаряагүйгөөр зөөхэһөө гадна, хүн зониие урдынхидаал адли һайнаар зөөбэрилһэн байха юм.

Алдарта Улаан Армида болон фронтдоо хэрэглэгдэхэ иимэ ехэ тооной танк, самолёт, ехэ буу, миномёт, пулемёт, һомо хэрэгсэл болон бусад юумэнүүдые зөөбэрилхэдөө манай түмэрзамайхид хадаа дайн сэрэгэй түрүүшын жэлнүүдтэ дайсанай зүгһөө бомбодолго боложо, ехэ буугаар буудажа байха үедэ айхые мэдэнгүйгөөр тэрэ материалнуудые һанаашалагдаһан газартань хүргэжэ байһан юм.

Манай баатарлиг түмэрзамайхидай героическа ажалай хизаарынь гаргаха гээшэ тон хэсүү байна. Юундэб гэхэдэ, тэдэнэй хэһэн ажал хүдэлмэри хизаарлашагүй ехэ байха юм. Иимэ героическа ажал тээшэ советскэ түмэрзамайхидые большевистскэ партии, тэрэнэй Центральна Комитет, манай агуухэ вождь Советскэ Союзай Генералиссимус нүхэр Сталин болон советскэ Правительство зоригжуулбад. Гитлеровскэ Германиие советскэ зэбсэгтэ хүсэнүүдэй бүримүһэн илаһан хэрэг соо, түмэрзамайхидай оруулһан хуби нилээдгүй ехэ байһаниинь хэндэшье мэдээжэ.

Дайн сэрэгэй хүшэр хүндэ жэлнүүдтэ түмэрзамайхидай эгээн шэлдэг дээжэ хүбүүд басагадта Советскэ Союзай эгээн дээдэ хайра болохо Социалистическэ Ажалай Геройн нэрэзэргэ олгогдоо. 9.000 шахуу түмэрзамайхид СССР-эй орденууд ба медальнуудаар шагнагдаһан ябадал болбол тэдэнэрэй хэрэзэргээр хүдэлмэрилһэниие эли тодоор харуулна гээшэ. Тэрээнһээ гадна, дайн сэрэгэй жэлнүүдтэ хэдэн мянга миллион түмэрзамайхид наркомовско шанда хүртэхэһээ гадна. «Эрхим һайн түмэрзамша» гэһэн значогуудаар шагнагдаба.

Мүнөөдэр манай газетын хуудаһанда республикын түрүү түмэрзамайхидые Хүндэлэлэй грамотануудаар шагнаһан тухай БМАССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Указ тунхаглагдаба. Энэ хадаа манай республикын түмэрзамайхидай шэн зоригтойгоор ажаллажа, немецко-фашистска эзэмдэгшэдые Улаан Армиингаа эсэслэн бута нэрьехэ хэрэгтэ ехэхэн туһаламжа үзүүлһэниинь бата бэхеэр гэршэлнэ. Жэшээлхэдэ, харгы замые харууһалагшад нүхэд Диулин (ст. Селенга), Брянская (Ганзурино), Ткачук (ст. Мысовая), Сотников, Власов болон бусад Советскэ Союзай алдарта түмэрзамайхидай баян дүй дүршэлые хэрэглэхэ, өөһэд дээрээ даагдаһан участогуудые эрхим һайнаар харууһалхаһаа гадна, тэдэнэр хадаа өөһэдынгөө хото булын членүүдые элсүүлжэ, даалгабарита участогаа жэшээтэ һайнаар бариха зуураа ангиин һэрэмжые дээрэ үргэжэ, нэгэшье авари хээгүй байна.

Хүндэ паровозые жолоододог суута машинистнууд нүхэд Юдин, Плюснин, Шестаков, Попленко, Шлемин болон бусад даалгабарита паровознуудаа эрхим һайн техническэ харууһанда табихаһаа байтагай, тэрэнэй техническэ хурдабшалалые 40 километр үргэдхэхэ зуураа 20—20 мянган килограмм үнэтэ түлишэ һара бүхэндэ алманад. Манай эндэхи 4-дэхи ба 5-дахи дистанцинуудай түмэрзамайхидай бүхы һалбаринууд дээрэ өөрынгөө үмэнэ табигдаһан зорилгонуудые жэшээтэ һайнаар дүүргэдэг хүнүүд яһала олон бии. Тэрэ тоодо станциин дежурна, замай мастер, харгы замые харууһалагшад, шэнэ вагон хэдэг ба заһабарилдаг хүнүүд, машинистнууд, кочегарнууд, врачууд, командирнууд болон бусад мэргэжэлтэй болоһон советскэ патриодуудай тоо үдэр бүри олошорно.

Манай түмэрзамай Державын хүдэлмэришэд, инженерно-техническэ хүдэлмэрилэгшэд ба албахаагшад болбол түмэрзамайхидай Сталинска Үдэрые тэмдэглэжэ байхадаа арадай ажахые улам саашань хүгжөөн бадаруулхын түлөө үшөө эршэмтэйгээр хүдэлмэрилхэ зорилгонуудые өөһэдынгөө үмэнэһөө табиха үүргэтэй. Нёдондо жэлдэ советскэ түмэрзамайхид болбол арадуудай агуухэ вождь нүхэр Сталинда үгэһэн рапорт соогоо ажалай үндэр бүтээсэнүүдые улам дээшэлүүлжэ, советскэ арадай ажахые, тэрэшэлэн СССР-эй транспортые дайн сэрэгһээ үшөө хатуужаһан ба бата бэхи болгожо гаргахабди гэжэ шахаан тангаригаа үгэһэн бэлэй. Тиин, энэ хүндэтэй ба харюусалгатай уялгануудаа манай түмэрзамайхид нэрэтэй түрэтэйгөөр бэелүүлжэ. Эхэ оронойнгоо, Улаан Армиингаа болон агуухэ Сталинайнгаа үмэнэһөө нэгэнтэ бэшэ магтаалда хүртэһэниинь тэмдэглэхэ хэрэгтэй.

Мүнөө үедэ манай агуухэ Илалтын хүндэлэлдэ ажаүйлэдбэриин бүхы һалбаринуудаар социалистическэ мүрысөөн дэлгэрнэ. Мүн тэрэшэлэн Илалтын хүндэлэлдэ зорюулагдажа эхилһэн социалистическэ мүрысөөндэ хүдөө ажалай артельнүүд, совхозууд болон МТС-үүд оролсонод. Манай түмэрзамайхид энэ мүрысөөндэ оролсоходоо өөһэд дээрээ тон хүндэтэй ба харюусалгатай уялгануудые абаад, урда мэтэ эршэмтэй шангаар хүдэлмэрилжэ, мүрысөөндэ илагшадай тоондо оролсохо зуураа түмэрзамай бүхы һалбаринууд дээрэ жэшээтэ хүдэлмэри хангажа, Советскэ Союзай арадай ажахын эрилтые дүүрэн хангаха үүргэтэй.

Дайн сэрэгээр ушаруулагдаһан манай ажахыда тохёолдоһон шархануудые һэргээн бодхоохо хүдэлмэри хаа-хаанагүй үндэр темпэтэйгээр хэгдэжэ байна. Энэ хадаа түмэрзамайхидай үмэнэ ехэхэн харюусалгатай үүргэнүүдые табина гээшэ. Немецко-фашистска эзэмдэгшэдээр саг зуура эзэлэгдэһэн аад, мүнөө сүлөөлэгдэһэн районуудай ажахые һэргээн бодхоохын тулада ехэхэн тооной барилгын модо, шулуу нүүрһэ ба бусад хэрэгсэлнүүд хэрэглэгдэнэ. Тэрээниие ямаршье һаадгүйгөөр һанашалагдаһан газартань хүргэхэ хэрэгтэ советскэ түмэрзамайхидай үмэнэ харюусалгатай зорилгонууд табигдана. Тиин, энэ хүндэтэй үүргэеэ түмэрзамайхидай нэрэтэй түрэтэйгөөр дүүргэхэ байһандань ямаршье ажаг һэжэг байхагүй.

Советскэ түмэрзамайхид мандаха болтогой!

## Манай эндэхи медицинскэ хүдэлмэрилэгшэд орденууд ба медальнуудаар шагнагдаба

Немецкэ эзэмдэгшэдтэй хэһэн дайн байлдаанда шархатаһан Улаан Армиин боецүүд болон офицернүүдые эмшэлхэ тушаа Правительствын даалгабариие жэшээтэ һайнаар дүүргэһэнэйнгээ түлөө ехэхэн бүлэг медицинскэ хүдэлмэрилэгшэд СССР-эй орденууд ба медальнуудаар шагнагдаба. Тэрэ тоодо, манай республикын врачуудые нэрлэбэл:

**Фёдор Николаевич Дульбеев** — АЖАЛАЙ УЛААН ТУГАЙ орденоор, УЛААН ОДОНОЙ орденоор—**В. Х. Березин, Э. Р. Раднаев, А. И. Смирнов** гэгшэд, «ХҮНДЭЛЭЛЭЙ ТЭМДЭГ» орденоор—**А. М. Дудин, Л. П. Коновалова, Л. М. Резницкий** ба **Г. М. Рещиков** гэгшэд, «АЖАЛДАА ШАЛГАРҺАНАЙ ТҮЛӨӨ» медаляар—**В. С. Бобова** ба **Т. И. Семёнова** гэгшэд болоно.

### БМАССР-эй Верховно Соведэй нэгэдэхи зарлалгын VIII сесси

## БМАССР-эй Верховно Соведэй нэгэдэхи зарлалгын VIII-дахи сессиин 1945 оной августын 4-эй заседани тухай

### *ИНФОРМАЦИОННО МЭДЭЭСЭЛ*

Үсэгэлдэр, августын 4-дэ, үдэшын 9 часта Соведүүдэй 2-дохи Байшангай Сталинска зал соо БМАССР-эй Верховно Соведэй нэгэдэхи зарлалгын VIII-дахи сесси нээгдэбэ.

Түрүүлэгшын столой саада тээ: БМАССР-эй Верховно Соведэй түрүүлэгшын орлогшонор нүхэд **Б. Б. Шагдыров, Д. У. Сакияева** ба **В. Ф. Тимофеева** гэгшэд һуунад.

БМАССР-эй Верховно Соведэй түрүүлэгшын орлогшо депутат **Б. Б. Шагдыров** сессиие нээбэ.

Нүхэр **Б. Б. Шагдыров** болбол БМАССР-эй Верховно Соведэй үзэмжэдэ иимэ асуудалнууд табигдана гэжэ соносхобо:

1. Бурят-Монгол АССР-эй гүрэнэй 1945 оной бюджет ба БМАССР-эй гүрэнэй 1944 оной бюджедэй дүүргэлтэ болгогдоһон тухай.

2. БМАССР-эй Верховно Соведэй V-һаа эхилээд VIII сесси хүртэр БМАССР-эй Верховно Соведэй Президиумээр абтаһан аад, БМАССР-эй Верховно Соведээр баталагдаха ёһотой байһан Указуудые баталха тухай.

БМАССР-эй Верховно Соведэй үзэмжэдэ табигдаһан эдэ асуудалнуудые Бурят-Монгол АССР-эй Верховно Соведэй VIII-дахи сесси хэлсэхэ зүйлнүүдтээ оруулхыень депутат **Б. А. Аюшеев** гэгшэ дурадхана.

БМАССР-эй Верховно Соведэй VIII сесси болбол дурсагдаһан асуудалнуудые нэгэн дуугаар баталан абаба.

Бурят-Монгол АССР-эй Финансын Арадай Комиссар нүхэр **К. Д. Винтовкин** болбол «БМАССР-эй гүрэнэй 1945 оной бюджет болон БМАССР-эй гүрэнэй 1944 оной бюджедэй дүүргэлтэ болгогдоһон тухай» элидхэл хэбэ. Бюджетнэ Комиссиин түрүүлэгшэ депутат **В. Н. Ильков** нэмэлтэ элидхэл хэбэ.

БМАССР-эй Верховно Соведэй VIII-дахи сессиин нэгэдэхи заседани энээгээр дүүрэбэ.

## *МАНАЙ РЕСПУБЛИКЫН ТҮМЭРЗАМАЙХИД ҺАЙНДЭРӨӨ АЖАЛАЙ ҮНДЭР БҮТЭЭСЭЭР УГТАБА*

### 2—3 нормо дүүргэдэг токарь

*Галуута Нуурай депогой бии болоһонһоо хойшо нүхэр Павел Леонтьевич Дурбажев болбол токарёор хүдэлмэрилнэ. Энээнэй урда жэлнүүдтэ Павел Леонтьевич депогойнгоо комсомольско организациин секретаряар хүдэлмэрилжэ, хүдэлмэришэн залуушуулые политическээр хүмүүжүүлжэ байгаа. Мүн тэдэнэрэй идейно-политическэ бэлэдхэлые дээшэлүүлхэ тушаа ехэхэн хүдэлмэри хэһэн байха юм.*

*Дайн сэрэгэй жэлнүүдтэ нүхэр Дурбажев болбол токарёор хүдэлмэрилхэ зуураа үдэр бүри 2—3 нормо, эрхим һайн шанартайгаар дүүргэһэн ба дүүргэдэгшье байгаа. Тэрэ хадаа өөрынгөө хүдэлмэри дээрэ түрүү түмэрзамайхидай баян дүй дүршэлые бэелүүлхэ тушаа ехэхэн оролдолго гаргажа, өөрынгөө станогые саг үргэлжэ эрхим һайнаар барихатаяа хамта үдэр бүри 300—400 түхэригэй алмалта гүрэндөө үгэдэг болоо.*

*Стахановец-токарь Павел Леонтьевич хадаа гансахан хара амяа хараад ябадаггүй, харин залуушуулда өөрынгөө түрүү дүй дүршэлые үгэхэ гэжэ оролдодог юм. Дайн сэрэгэй жэлнүүдтэ 6 хүниие токариин мэргэжэлдэ һургаба. Тэрэшэлэн бүгэдэниитын хүдэлмэридэ эдибхитэйгээр хабаадалсана. Мүнөө агитатораар хүдэлмэрилжэ байха юм. Һайнаар хүдэлмэрилһэнэйгөө түлөө харгын начальнигһаа 3 шан, депогой начальнигһаа 5 шан ба 6 дахин баясхаланда хүртэһэн байна.*

### Эрдэм һургуули шудална

Улан-Удын паровозо-вагоной заводой дэргэдэ үдэшын сагта хүдэлмэрилдэг 2 һургуули нээгдэһэн байгаа. Тэрээндэ Заводской болон Железнодорожно районуудай ажаүйлэдбэриин предприятинуудай залуушуул хүдэлмэриһөө таһарангүй һуралсалда ябадаг байһан юм.

Һаяхан, тус һургуулида һурагшадые табихын тулада гүрэнэй шалгалта болобо. № 6 һургуулиие 5 хүн дүүргэбэ. Улан-Удын станци дээрэ нээгдэһэн № 5 үдэшын һургуулиие 6 хүн отличнаар дүүргэжэ гараад, дунда эрдэмтэй болоһон гэршэлгэнүүдые абаба.

Тус һургуулиин 10-дахи классай һурагша Александр Ковалёвский гэгшэ һургуулияа эрхим һайнаар дүүргэһэнэйнгээ түлөө алтан медаль абаха кандидатта оруулагдаа.

### Мысовая станциин түрүүшүүл

Тус станциин бүхы коллективэйхидэй дунда түмэрзамайхидай Сталинска Үдэрые ажалай үндэр бүтээсэнүүдээр угтаха зорилготойгоор социалистическэ мүрысөөнэй гсог зали үдэр ерэхэ тудам үргэдөөһэн. Энэ мүрысөөндэ станци дээрэ дежурлэдэг нүхэр Налётовой, деподо дежурладаг нүхэр Суховай, смотрщик нүхэр Пахоленко гэгшэдэй халаанайхид шалгаржа гараба.

Эдэнэрэй бүхы хүдэлмэриие хатуу шанга графигай ёһоор табижа шадаһанай ашаар, тэдэнэрэй зэмээр поездүүдые угтаха болон үдэшэхэ талаар ямаршье һаад түбэг болоогүй байха юм. Тиимэһээ эдэнэртэ станциин начальнигай, парткомой болон профсоюзна организациин үмэнэһөө үнэтэ шан үгтэхэһөө гадна, тэдэнэрые хүндэлэлэй доскада хэдэн дахин бэшэһэн байха юм. Залуушуулда түрүү дүй дүршэлөө үгэхэ талаар бага бэшэ хүдэлмэри хэбэд.

Тэрэшэлэн тус станциин машинистнууд нүхэд Бартышев ба Емельянов гэгшэд өөһэдынгөө хүндэ паровозуудые үбэлдэ дүүрэн бэлэдхэжэ шадаа. Түмэрзамайхидай сталинска Үдэрэй хүндэлэлдэ социалистическэ мүрысөөндэ ороһон ашаашад нүхэд Кулагин ба Евсюни гэгшэд ажалай үндэр бүтээсэнүүдые түйлажа, үдэрэйнгөө нормонуудые 170 процент хүртэр үлүүлэн дүүргэдэг болоо.

Г. БАДМАЕВ.

## Түмэрзамайхидай түрүүшүүл

Түмэрзамай таһаг дээрэ дежурнаар хүдэлмэрилдэг нүхэд Яворский ба Бурдин, диспетчер нүхэр Шилак гэгшэд манай республикын түмэрзамайхидай дунда түрүү дүй дүршэлтэй, ажал хүдэлмэридөө анхарал оролдолготойгоор хандадаг түрүүшүүл гэжэ тоологдодог болоо.

Үнэн дээрээшье эдэ нүхэд болбол Эсэгэ ороноо хамгаалгын агуухэ дайнай жэлнүүдтэ өөһэдынгөө үмэнэхи арюун нангин уялгануудые нэрэтэй түрэтэйгөөр дүүргэжэ шадаа. Юундэб гэхэдэ, эдэнэр хадаа өөһэдынгөө хүдэлмэри дээрэ Советскэ ороной түрүү түмэрзамайхидай баян дүй дүршэлнүүдые хэрэглэжэ, баруун тээһээшье, мүн зүүн тээһээшье ерэһэн сэрэгэй, ашаанай болон пассажирска поездүүдые саг болзор соонь угтажа абаад, тэрэ дары ямаршье һаадгүйгөөр мордохуулхаһаа гадна, поездүүдай хэрзэргэ наркомовско графигаар ябажа байһаниие шалгажа үзэдэг, хэрбээ тэрэнэй графигһаа хожомтоод ябаа һаань, тэрээндэнь оруулха тушаа бага бэшэ эмхидхэлэй хүдэлмэри хэдэг байгаа. Тиин, тэдэнэрэй иимэ анхаралтайгаар хүдэлмэрилдэг дээрэһээ Зүүн-Сибириин түмэрзамайхид хадаа хэдэн зуун мянган вагоночас алмажа шадаһан байха юм.

Хүндэ паровозуудые жолоододог машинистнууд нүхэд Юдин ба Плюснин (Мысовойн депо), Улан-Удын станциин түрүү машинистнууд нүхэд Поплепка ба Шлемин, Шестаков, тэрэшэлэн Горхон станциин машинист нүхэр Леонид Домбровский, Галуутануурай станциин машинист нүхэр Белокрылецкий гэгшэд түмэрзамайхидай дунда стахановска ажалаараа суурханад.

Эдэ түрүү машинистнууд болбол арадай ажахыда хэрэглэгдэхэ эд бараа, мүн тэрэшэлэн сэрэгэй ашаанүүдые зөөбэрилхэдөө өөһэдынгөө жолоододог хүндэ поездүүдые графигыень алдуулангүй, саг болзор соонь һанаашалагдаһан пунктдань хүргэдэг болоо.

Тэрээнһээ гадна, дээрэ дурсагдаһан суута машинистнууд хадаа һара бүхэндэ хори—хори мянган килограмм үнэтэ түлишэ алмахаһаа гадна, өөһэдынгөө поездүүдые 400 километр хүртэр намнажа, техническэ хурдабшалалгыень 40 километр хүртэр үлүүлдэг байха юм.

Мүнөө эдэ машинистнуудай даажа абаһан паровозууд техническэ талаар эрхим һайн харууһалгатай дээрэһээ, сэбэр гоёор баригдахаһаа гадна, дайшалхы даалгабаринуудые дүүргэхын тулада хэзээдэшье бэлэн байдаг болонхой юм. Эдэ түрүү машинистнууд хадаа даалгабарита паровозуудаа үбэлэй шэрүүн хүйтэндэ дүүрэн бэлэдхэжэ шадаа.

Эсэгэ ороноо хамгаалгын агуухэ дайнай жэлнүүдтэ эдэ түрүү машинистнууд болбол фронтдо хэрэгтэй болоһон буу зэбсэг, һомо хэрэгсэл болон эдеэ хоолой зүйлнүүдые таһалгаряагүйгөөр, саг болзор соонь зөөбэрилдэг байгаа һаа, мүнөө амгалан тайбан сагта ороод байхадаа эдэнэр өөһэдынгөө баян дүй дүршэлнүүдые залуу машинистнуудта үгэхын тулада эсэхэ сусахые мэдэнгүйгөөр хүдэлмэрилжэ байна.

Манай алдарта машинистнууд ажал хүдэлмэреэ стахановска метоодээр хэһэнэйнгээ түлөө нэгэнтэ бэшэ үнэтэ шангуудта хүртэһэн байна. Түмэрзамайхидай Бүхэсоюзна Үдэрэй хүндэлэлдэ эдэ машинистнууд ажалай үндэр бүтээсэнүүдые улам саашань дээшэлүүлжэ, үнэтэ түлишэ үшөө ехээр алмахабди гэжэ тон харюусалгатай ба хүндэтэй уялгануудые абажа, социалистическэ мүрысөөндэ ороод, өөһэдынгөө һайндэрые угтажа байнад.

А. ПАВЛОВ.

## Түмэрзамайхидай сэрэгүүдэй генералнууд, офицернүүд, сержантнууд, рядовой составые болон һайн дураараа хүдэлмэрилэгшэдые орденууд ба медальнуудаар шагналга

Түмэрзамые һэргээн бодхоохо талаар Правительство болон сэрэгэй Командованиин даалгабаринуудые жэшээтэ һайнаар дүүргэһэнэй түлөө ба энээнтэй хамта эрэлхэг зориг ба шэн габьяа гаргаһанайнь түлөө СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Указаар шагнагдаба гэбэл:

ЛЕНИНЭЙ ОРДЕНООР—техническэ сэрэгүүдэй генерал-майор С. Н. Беляев, полковник Н. С. Вихарев, техническэ сэрэгүүдэй генерал-майор Ф. Н. Доронин, техническэ сэрэгүүдэй генерал-лейтенант М. А. Максимов, техническэ сэрэгүүдэй генерал-майор В. Е. Матишев, техническэ сэрэгүүдэй генерал-майор П. В. Михайлов:

УЛААН ТУГАЙ ОРДЕНООР—полковник И. И. Аборович, подполковник В. А. Антипин, техническэ сэрэгүүдэй генерал-майор В. В. Безвесильный, полковник Д. Н. Воробьев, инженер-подполковник Д. Г. Литвинов болон бусад хамта 28 хүн шагнагдаа;

КУТУЗОВАЙ 1-ДЭХИ ЗЭРГЫН ОРДЕНООР—техническэ сэрэгүүдэй генерал-майор П. И. Бакарев, техническэ сэрэгүүдэй гвардиин генерал-лейтенант Н. В. Борисов;

СУВОРОВОЙ 2-ДОХИ ЗЭРГЫН ОРДЕНООР—техническэ сэрэгүүдэй генерал-лейтенант Н. В. Зверев, полковник Б. И. Павлов, техническэ сэрэгүүдэй генерал-лейтенант М. Т. Ступаков ба бусад хамта 6 хүн;

ЭСЭГЭ ОРОНОО ХАМГААЛГЫН ДАЙНАЙ 1-ДЭХИ ЗЭРГЫН ОРДЕНООР—31 хүн;

ЭСЭГЭ ОРОНОО ХАМГААЛГЫН ДАЙНАЙ 2-ДОХИ ЗЭРГЫН ОРДЕНООР—40 хүн;

АЖАЛАЙ УЛААН ТУГАЙ ОРДЕНООР—24 хүн;

УЛААН ОДОНОЙ ОРДЕНООР—49 хүн;

«ХҮНДЭЛЭЛЭЙ ТЭМДЭГ» ОРДЕНООР—10 хүн;

«ДАЙШАЛХЫ ГАБЬЯАГАЙ ТҮЛӨӨ» МЕДАЛЯАР—6 хүн;

«АЖАЛАЙ ГАБЬЯАГАЙ ТҮЛӨӨ» МЕДАЛЯАР—4 хүн шагнагдаба.

(ТАСС).

### БМАССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй

## *УКАЗ*

### БМАССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Хүндэлэлэй грамотаар түмэрзамай транспортын хүдэлмэрилэгшэдые шагнаха тухай

Түмэрзамай транспортын онсо һайнаар шалгарһан хүдэлмэрилэгшэдые Бурят-Монгол АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй **Хүндэлэлэй грамотаар** шагнаха гэбэл:

1. **Андриенков** Михаил Григорьевичые—ТЭЦ-эй котельщигүүдэй бригадир.
2. **Атрощенко** Михаил Тимофеевичые—Горхон станциин сигналист.
3. **Афанасьев** Василий Никаноровичые — паровозо-вагонно ремонтно заводой кузнечнэ цехын парторганизациин секретарь.
4. **Бакланов** Максим Михайловичые—Галуутануурай станциин главна кондуктор.
5. **Баранков** Михаил Ивановичые—паровозо-вагонно ремонтно заводой түмэршэ дархан.
6. **Баждиков** Евгений Ильичые—паровозо-вагонно ремонтно заводой жилищно-коммунальна таһагай начальник.
7. **Белокрылецкий** Илья Васильевичые—Галуутануурай депогой машинист.
8. **Бородин** Андрей Андреевич—Галуутануурай станциин слесарь-автоматчик.
9. **Бормова** Мария Васильевнае—ПВРЗ-гэй № 15 хүүгэдэй садые даагша.
10. **Брянская** Елизавета Петровнае—ПВРЗ-гэй фрезеровщица.
11. **Ваняркина** Екатерина Емельяновнае—ПВРЗ-гэй токарь.
12. **Ваняркин** Михаил Игнатьевичые—ПВРЗ-гэй модошо-дархашуулай бригадир.
13. **Воробьев** Семён Александровичые—ПВРЗ-гэй слесарь.
14. **Войтенко** Петр Ивановичые—Мысовая станциин главна кондуктор.
15. **Васюков** Василий Степановичые—Улан-Удэ станциин электромеханик.
16. **Врублевский** Николай Касьяновичые—Улан-Удэ станциин инструктор-машинист.
17. **Воронин** Михаил Петровичые—Улан-Удын Депогой инструктор-машинист.
18. **Гаврилов** Яков Ивановичые—Улан-Удэ станциин түлеэнэй складай ашаашан.
19. **Грушина** Агриппина Петровнае—Улан-Удэ станциин эхэнэрэй һургуулиин багша.
20. **Глобин** Иван Демьяновичые—ПВРЗ-гэй котельщигүүдэй бригадир.
21. **Диулин** Василий Васильевичые—Селенга станциин харгы замые харууһалагша.
22. **Дроздов** Павел Матвеевичые—Улан-Удэ станциин вагонно поездын мастер.
23. **Дуботолкин** Степан Андреевичые—Улан-Удын дистанциин хэлхеэ холбоошодой часовой мастер.
24. **Дурбажев** Павел Леонтьевичые—Галуутануурай депогой токарь.
25. **Жигман** Николай Петровичые—ПВРЗ-гэй тендернэ цехын мастер.
26. **Журавлёв** Николай Гавриловичые—түмэрзамай № 1 училищын мастер.
27. **Зочепа** Николай Фёдоровичые—ПВРЗ-гэй расточник.
28. **Зимин** Иван Ильичые—ПВРЗ-гэй булад шудхалгын цехын мастер.
29. **Зорина** Анастасия Михайловнае—Галуутануурай станциин жилищнэ конторын хүдэлмэришэн.
30. **Иванов** Михаил Александровичые—Галуута нуурай депогой фрезеровщик.
31. **Исаков** Егор Петровичые—Галуутануурай содово заводой плавильщик.
32. **Карпушев** Борис Александровичые—Улан-Удын депогой мастер.
33. **Киселёв** Филипп Яковлевичые—Улан-Удын депогой токарь.
34. **Калачёв** Фёдор Михайловичые—Улан-Удэ станциин жилищнэ конторын печник.
35. **Карнакова** Любовь Карловнае—Улан-Удэ станциин № 66 эхэнэрэй һургуулиин багша.
36. **Ковзев** Тихон Васильевичые Улан-Удэ станциин түлеэнэй складай ашаашан.
37. **Колобов** Александр Ивановичые—ПВРЗ-гэй машинист.
38. **Колошина** Любовь Яковлевнае—Улан-Удэ станциин осмотрщик—автоматчик.
39. **Коробенко** Фёдор Фокеевичые—Горхон станциин дистанциин харгы замай мастер.
40. **Коснырев** Василий Николаевичые—ПВРЗ-гэй халаанай начальник.
41. **Красовский** Василий Афанасьевичые—Мысовая станциин замай бригадир.
42. **Кузьмин** Илья Гавриловичые—ПВРЗ-гэй слесарь.
43. **Кузницын** Павел Николаевичые—ПВРЗ-гэй слесарь.
44. **Корнев** Александр Алексеевичые—Селенга станциин замай дистанциин мастер.
45. **Ложков** Михаил Фёдоровичые—Мысовая станциин замай дистанциин токарь.
46. **Лужанский** Савелий Илларионовичые—ПВРЗ-гэй котельщигүүдэй бригадир.

(Үргэлжэлэлынь 2-дохи нюурта).

## БМАССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Указ

### БМАССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Хүндэлэлэй грамотаар түмэрзамай транспортын хүдэлмэрилэгшэдые шагнаха тухай

(Үргэлжэлэл. Эхиниинь 1-дэхи нюурта).

47. **Лядский** Антон Антоновичые—ПВРЗ-гэй слесарь.
48. **Лымарь** Фёдор Кононовичые—Улан-Удэ станциин вагонно участогай түмэршэ дархан.
49. **Макаревич** Елена Ивановнае—Татаурово станциин № 62 һургуулиин багша.
50. **Малкева** Анастасия Ивановнае—ПВРЗ-гэй бригадир.
51. **Мальшаков** Максим Андреевичые—Улан-Удэ станциин компрессорэй машинист.
52. **Мишин** Степан Алексеевичые—Улан-Удэ станциин жилищнэ конторын техник.
53. **Мелехов** Николай Кузьмичые ПВРЗ-гэй бензорезчик.
54. **Митягин** Иван Григорьевичые—ПВРЗ-гэй газорезчик.
55. **Можаров** Иван Алексеевичые ПВРЗ-гэй токарь.
56. **Молодых** Анна Дементьевнае—Галуутануурай станциин компрессорщик.
57. **Монахов** Павел Григорьевичые—Мысовая станциин замай дистанциин начальнигай орлогшо.
58. **Мусина** Хакима Давледзенае—Галуутануурай станциин электростанциин кочегар.
59. **Нагаев** Иван Васильевичые Улан-Удэ станциин вагонно мастер.
60. **Нихланов** Матвей Мариктаевичые—Улан-Удын депогой главна механик.
61. **Новиков** Владимир Николаевичые—ПВРЗ-гэй мастер-рамник.
62. **Новокрещенов** Роман Павловичые—Улан-Удэ станциин слесарь—автоматчик.
63. **Орлов** Андрей Павловичые—ПВРЗ-гэй набивщик.
64. **Осипов** Михаил Александровичые—Галуутануурай станциин хэлхеэ холбоошодой дистанциин электромеханик.
65. **Охунов** Леусые—Ганзуринай замай дистанциин бригадир
66. **Охрамец** Степан Кондратьевичые—ПВРЗ-гэй ажахые даагша.
67. **Очиров** Ефим Фомичые—ПВРЗ-гэй слесарь.
68. **Пандре** Сарра Давыдовнае—Улан-Удэ станциин амбулаториин терапевтын врач.
69. **Петрикеев** Степан Кузьмичые ПВРЗ-гэй слесарь.
70. **Петрук** Федосий Степановичые—Улан-Удэ станциин сигналист.
71. **Помолов** Василий Ивановичые—Ганзурин станциин харгын мастер.
72. **Попов** Гаврилл Афанасьевичые—ПВРЗ-гэй такелажник.
73. **Прокопова** Анна Петровнае—ПВРЗ-гэй шишельница.
74. **Пяткова** Анастасия Ивановнае—ПВРЗ-гэй обмотчица.
75. **Ребриков** Василий Тимофеевичые—Галуутануурай депогой медник.
76. **Речников** Базар Сараевичые ПВРЗ-гэй разметчик.
77. **Родаев** Петр Павловичые—Мысовая станциин сигналист.
78. **Романов** Алексей Васильевичые—Улан-Удэ станциин вагонно участогай модошо дархан.
79. **Рузанов** Григорий Филипповичые—Улан-Удэ станциин вагонно участогай парторганизациин секретарь.
80. **Сандакова** Дарья Шагдаровнае—ПВРЗ-гэй фрезеровщица.
81. **Смородников** Матвей Ильичые—Галуутануурай станциин жилищна конторой слесарь.
82. **Сотников** Никандр Тимофеевичые—Галуутануурай станциин дистанциин харгы замай харуулшан.
83. **Соколов** Дмитрий Елизаровичые—Горхон станциин парторганизациин секретарь.
84. **Солдатов** Денис Семёновичые—Горхон станциин дистанциин харгы замай харуулшан.
85. Спешилов Юрий—Галуутануурай депогой токарь.
86. **Сироткин** Александр Ефимовичые—Галуутануурай станциин хэлхеэ холбооной ахалагша хүдэлмэришэн.
87. **Станько** Степан Ильичые—Улан-Удын депогой машинист.
88. **Стуров** Иван Кузьмичые—Улан-Удэ станциин вагонно участогай слесарь.
89. **Суббочев** Алексей Прокопьевичые—Улан-Удэ станциин түлеэнэй складай ашаа шэрэгшэ.
90. **Суханов** Иван Павловичые—Мысовая станциин вагонуудай ахалагша осмотрщик.
91. **Тырычев** Павел Ивановичые ПВРЗ-гэй котельщик.
92. **Тюхтий** Мирон Митрофановичые—Селенга станциин замай ремонтын хүдэлмэришэн.
93. **Трошков** Евстафий Астаповичые—Галуутануурай станциин зам харгын бригадир.
94. **Темников** Михаил Иннокентьевичые—Мысовая станциин парторганизациин секретарь.
95. **Фомина** Анна Захаровнае—Улан-Удэ станциин паркын дежурна.
96. **Фёдоров** Фёдор Фёдоровичые—ПВРЗ-гэй котельнэ цехын парторганизациин секретарь.
97. **Хаванский** Сергей Григорьевичые—Улан-Удэ станциин замай дистанциин ремонтын хүдэлмэришэн.
98. **Хомяков** Демьян Леонтьевичые—Ганзурин станциин, замай дистанциин ремонтын хүдэлмэришэн.
99. **Хатиашвилли** Александр Георгиевичые—Ганзурин станциин замай дистанциин шлакоуборщик.
100. **Хингаева** Наталья Ильиничнае—ПВРЗ-гэй ТЭЦ-гэй лаборантка.
101. **Халтурин** Михаил Ивановичые—ФЗУ-гэй № 8 һургуулиин политическэ талаар директорые орлогшо.
102. **Хмелев** Константин Ивановичые—ПВРЗ-гэй шэрэм шудхалгын цехын парторганизациин секретарь.
103. **Цыбиктаров** Дашинима Дугаровичые—Наушка станциин стрелочник.
104. **Чернышев** Марк Антоновичые—ПВРЗ-гэй тендернэ цехын фрезеровщик.
105. **Чернышев** Михаил Павловичые—Галуутануурай станциин электростанциин машинист.
106. **Червяков** Павел Дмитриевичые—ПВРЗ-гэй вагонно-товарнэ цехын мастер.
107. **Шилак** Андрей Марковичые—Улан-Удын таһагай диспетчер.
108. **Черепанов** Григорий Георгиевичые—Селенга станциин дистанциин харгы замай харуулшан.
109. **Шубин** Василий Вонифатьевичые—ПВРЗ-гэй № 63 эрэшүүдэй дунда һургуулиин директор.
110. **Шабан** Павел Ивановичые ФЗО-гэй № 8 һургуулиин директор.
111. **Шименцева** Мария Васильевнае—Улан-Удэ станциин амбулаториин медицинскэ сестра.
112. **Щербин** Михаил Фёдоровичые—Улан-Удын депогой машинист.
113. **Юрченко** Фёдор Васильевичые—Улан-Удын депогой слесарь.
114. **Яковлев** Пётр Абрамовичые—Горхон станциин столовые даагша.
115. **Яцук** Степанида Яковлевнае—Улан-Удэ станциин хэлхеэ холбооной дистанциин телефонистка.

**БМАССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй түрүүлэгшэ Г. ЦЫДЕНОВА.**

**БМАССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй секретариин уялгые дүүргэгшэ В. МОНКЕТОВ.**

Улан-Удэ. Соведүүдэй Байшан.
1945 оной августын 4.

## *Машинистын хүбүүн*

Эсэгын бишихан хүбүүхэй
Эхынгээ ойро зогсожо,
Холоһоо хашхарһан паровозой
Хонгёо абяае шагнана.
Зуу мянган километр
Зурууд гүйдэг паровозой,
Хадын боорине тойрожо
Хажуудаа ерэхыень хүлеэнэ.
Энэ бишихан хүбүүнэй
Эсэгэнь баһал машинист,—
Баһал нимэ паровозоор
Баян Уралые дабуулнал.
Түргэн ябуулдаг магтаалтай
Түрэл инаг эсэгэнь,
Аба Сталинай эльгээһэн
Алтан хоёр ордентойл.
Газарай хүрьһэ дорьбооһон
Гал морин—паровоз,
Утаа ошоор түрьясгаан
Ууртай шамдуу үнгэрнэ.
Ашаа тээһэн тэргэнүүдээ
Арадаа олоор үлхэнхэй,
Шугам сэхэхэн харгыруу
Шууян шааян арилна.
Халуун бэетэ паровоз, ши
Хаана хүртэр зорёобши?
Анхан ямар нютагһаа
Аахилан уухилан гараабши?
Хэлыш, паровоз, шамайе
Хэн дархан дабтаабэ?
Хара нүүрһэн эдеэгээр
Хэн замдаш хангаа бэ?
Эсэгын долоотой хүбүүхэй
Эхынгээ ойро зогсоно.
„ Хожом машинист болохоб“—гээд
Хурдан ухаандаа баясана.

Чимит ЦЫДЕНДАМБАЕВ.

***БМАССР-эй Совнаркомдо ба ВКП(б)--эй Обкомдо***

## Колхозно малажалые улам саашадань хүгжөөхэ ба үндэр ургаса хуряахын түлөө республикын колхозуудай социалистическэ мүрысөөн тухай

БМАССР-эй Арадай Комиссарнарай Совет ба ВКП(б)-гэй обкомой бюро иигэжэ тогтообо:

1. Колхозно малажалые хүгжөөхэ ба үндэр ургаса хуряахын түлөө колхозуудай социалистическэ мүрысөөнэй 1944 оной условие 1945 ондо үлдөөхэ.

2. БМАССР-эй СНК ба ВКП(б)-гэй обкомой бюрогой 1944 оной июлиин 1-эй тогтоолоор бии болгогдоһон дамжуулгын 6 Улаан тугые социалистическэ мүрысөөндэ илаһан колхозуудта барюулхын тулада 1945 ондо үлдөөхэ. Тэрэнэй дамжуулгын 3 Улаан туг ниитын малажалые хүгжөөһэнэй түлөө ба дамжуулгын 3 Улаан туг үндэр ургаса хуряаһанай түлөө үгтэхэ юм.

3. Республикын колхозуудай социалистическэ мүрысөөнэй условие эрэгтэй эмэгтэй колхозниудай дунда тайлбарилха ябадал эмхидхэхэ ба тэдэнэрые ниитын малажалые улам саашадань хүгжөөхэ болон үндэр ургаса хуряахын түлөө тэмсэлдэ элсүүлхыень аймгүйсэдком ба ВКП(б)-гэй айкомуудые уялгалха.

4. Ниитын малажалые хүгжөөхэ ба үндэр ургаса хуряахын түлөө колхозуудай социалистическэ мүрысөөнэй ябасые хэблэлдэ үргэнөөр толилхо ябадал эмхидхэхыень «Бурят-Монгольская Правда», «Бурят-Монголой Үнэн» ба аймагай газетэнүүдэй редакцинуудые уялгалха.

5. БМАССР-эй Совнаркомой дамжуулгын Улаан тугүүдые барюулхын тулада аймгүйсэдкомуудай зуурышалгаар социалистическэ мүрысөөнэй дүнгүүдые доро дурсагдаһан болзорнуудта гаргажа байхыень БМАССР-эй Наркомземдэ дурадхаха гэбэл:

**I. Колхозуудта ниитын малажалые хүгжөөхын түлөө**

а) нэгэдэхеэ—Үбэлжэлгын ба 1945 оной июлиин 1-эй байдалаар малажал хүгжүүлгын дүнгүүдээр;

б) хоёрдохёо—1945 оной октябриин 1-эй байдалаар малажалай хүгжэлтэ ба ашаг шэмын дүнгүүдээр;

в) гурбадахяа—малажалые хүгжөөхэ гүрэнэй түсэб дүүргэһэн ба үлүүлэн дүүргэһэнэй, малай ашаг шэмынь дээшэлһэнэй ба малажалай продуктнуудые гүрэндэ тушааха уялгануудаа дүүрэһэнэй түлөө—жэлэй дүүрэхэдэ (тиихэдээ 1946 оной январиин 20-һоо хожом бэшэ).

**II. Үндэр ургаса абахын түлөө**

а) нэгэдэхеэ—хабарай тарилгын гүрэнэй түсэб байгуулагдаһан болзор соо, һайн шанартайгаар дүүргэһэн ба үлүүлэн дүүргэһэнэй, тарилгын хойноһоо харууһалһанай түлөө—1945 оной августын 1-дэ;

б) хоёрдохёо—таряа хуряаха, пар хахалха, намарай хара таряа хэхэ ба намарай пар хахалха түсэбүүдые байгуулагдаһан болзор соо дүүргэһэнэй түлөө—1945 оной ноябриин 10-да;

в) гурбадахяа—ургаса абаха түсэб, хүдөө ажалай хүдэлмэринүүдэй түсэб, хүдөө ажалай продуктнуудые гүрэндэ тушааха ба МТС-эй хүдэлмэриин түлөө натуротүлбэринүүдэй уялгануудые дүүргэһэнэй ба үлүүлэн дүүргэһэнэй түлөө—жэлэй дүүрэхэдэ (тиихэдээ 1946 оной январиин 20-һоо хожом бэшэ).

**РЕСПУБЛИКЫН КОЛХОЗУУДААР ҮБҺЭСАБШАЛГА, СИЛОС ДАРАЛГА БА ПАР ХАХАЛАЛГЫН ТҮСЭБҮҮДЭЙ ДҮҮРГЭЛТЭ ТУХАЙ БМАССР-эй НАРКОМЗЕМЭЙ МЭДЭЭН**

1945 оной августын 1.

| Аймагууд | Үбһэ сабшалга (процентээр) | Силос даралга (процентээр) | Пар хахалалга (процент ар) |
|---|---|---|---|
| Түнхэнэй | 54,4 | 76.8 | 91,8 |
| Иволгын | 47,6 | [illegible] | 131 |
| Тарбагатайн | 44,6 | 20,7 | 61,5 |
| Кабанскын | 42,8 | 70,9 | 100,6 |
| Б-Кударын | 42,0 | 29,0 | 74,4 |
| Прибайкальска | 41,8 | 22,4 | 62,8 |
| Бичурын | 39,6 | 14,0 | 52,0 |
| Сэлэнгын | 39,0 | 42,5 | 70,4 |
| Мухаршэбэрэй | 34,2 | 19,7 | 52,8 |
| Кударын | 33,8 | 7,2 | 35,5 |
| Хориин | 30,0 | 17,0 | 73,5 |
| Заиграйн | .8,4 | 15,0 | 76,5 |
| Зэдын | 27,5 | 39,3 | 45,1 |
| Закаменай | 27,1 | 61.6 | 97,6 |
| Кяхтын | 26,2 | 16,9 | 34,6 |
| Баргажанай | 24,8 | 10,7 | 47 0 |
| Ториин | 23,8 | 72,8 | 53,1 |
| Ахын | [illegible] | 54,3 | — |
| Хэжэнгын | 18,8 | 28,5 | 55,2 |
| Хойто-Байгалай | 15,0 | — | 64,5 |
| Курумканай | 13,5 | 11,5 | 59,1 |
| Яруунын | 12,1 | 6,3 | 60,7 |
| Баунтын | 12,1 | 15,3 | — |
| Хамта | 29,1 | 31,8 | 60,6 |

## Үбһэ сабшалгые шиидхэхэ ударна декадник соносхогдобо

ПЕТРОПАВЛОВКА. (**Телефоноор абтаба**). Зэдын аймагай колхозуудаар августын 5-һаа 15 хүртэр үбһэ сабшалгые шиидхэхэ ударна декадник соносхогдобо. Тиин, аймагай бүхы колхозууд энэ 10 үдэр соо үбһэ сабшаха түсэбүүдээ заатагүй дүүргэхэ шухала хэмжээнүүдые хараалжа, хамаг хүсэеэ хуряалгада элсүүлээ.

Үбһэхуряалгаар аймаг соогоо түрүүлжэ, ВКП(б)-гэй айком ба аймагай гүйсэдхэхэ комитедэй дамжуулгын Улаан туг абаһан Доржи Банзаровай нэрэмжэтэ колхоз энэ декаднигта эршэмтэйгээр, оролсоод, эхилхэһээ хойшо эмхи журам харуулжа байна.

Тэрэшэлэн түрүү һууринуудай нэгые эзэлжэ байһан Кагановичын нэрэмжэтэ колхоз декадник соо үбһэ сабшалгаяа эрхим шанартайгаар дүүргэхэ уялга абаад, хүдэлмэреэ хурдан темпэтэйгээр ябуулжа байха юм.

## Боргойн совхоз болошогүйгөөр хожомдонхой

**Үбһэхуряалгын** хүдэлмэринүүдэй шиидхэгдэхэ сагай дүтэлбэшье, Боргойн совхоз тэжээл бэлэдхэхэ талаар болошогүй гээгдэлтэй. Энэ совхоз 7.700 гектар сабшаха түсэбтэй юм. Үбһэхуряалгада эмхидхэлгүйгөөр орожо, хүдэлмэришэдэй жаяг заршам сахижа шадаагүй дээрэһээ совхоз болбол оройдоо 220 га сабшажа, 60 центнер үбһэ бэлэдхэһэн байха юм.

Совхозой дирекци үбһэшэдэй дунда социалистическэ мүрысөө эмхидхэхэ ба тэдэнэрэй ажалай жаяг заршам һайжаруулха тушаа ямаршье хэмжээ абадаггүй байна. Тэрэнһээ боложо үбһэшэдэй олонхид үйлэдбэриин үндэр бүтээсэ ба эрхим түйлахын түлөө тэмсэдэггүй, хажуур тармуур баряад лэ үдэрөө үнгэргэжэ байдаг зантай.

Нэгэдэхи фермын хүдэлмэрилэгшэд үбһэхуряалгада илангаяа харюусалгагүйгөөр хабаадалсана. Эдэнэр аяар 15 үдэр соо 5 сенокосилкаар миил 52 гектар сабшаба. Сенокосилканууд үбһэндэ ороһонһоо хойшо эбдэржэ, олонхи үдэрнүүдтэ миил байгаа. Тэрэшэлэн тус фермэ 15 гар хажууршадые гаргаха түсэбтэй байһан аад, миил долоон хүниие гаргаһан байха юм. Эдэнэр арай гэжэ тус-тустаа 0,20—0,25 гектар сабшадаг байна.

Фермые даагша Бамбухаев гэгшэ үбһэшэдэй хүдэлмэриие бодотоор хүтэлбэрилдэггүй, тэдэнэрэй гурим журам һайжаруулха тухай юушье хэдэггүй юм.

Дурсагдагша фермэ шэнгеэр хүдэлмэрилжэ байһан баримтанууд совхоздо нилээдгүй олон байна. Теэд, совхозой дирекци болошогүйгөөр гээгдэжэ байһан ябадалаа усадхажа, үбһэхуряалгаяа богони болзор соо, эрхим шанартайгаар дүүргэхэ эрид хэмжээнүүдые абанагүй.

Боргойн совхозой коллектив гээгдэлэй усадхажа, түрүү зэргэдэ жагсаха дүүрэн аргатай. Тэдэндэ жагсаха дүүрэн аргатай. Тэдэндэ машина зэмсэг, мори унаа ба хүдэлмэришэ хүсэншье элбэг. Тиимэдэ совхозой бүхы хүдэлмэрилэгшэд адуу малаа улам бүри олошоруулан, ашаг шэмыень арбидхахын тулада үбһэхуряалгые эрхим шанартайгаар үнгэргэхын түлөө бүхы хабаяа гаргаха ёһотой.

Совхозой хүтэлбэрилэгшэд үбһэшэдэй дундахи социалистическэ мүрысөөе үдэр бүри хүтэлбэрилэн, таһалгаряагүйгөөр дүнлэжэ, түрүүшүүлые урмашуулха хэмжээнүүдые хараалха зорилготой.

**С. ЗОДБОЕВ.**

**Петропавловка.**

## Үкезшэд үндэр бүтээсэ түйлана

Адуу малдаа шэмэтэй һайхан үбһэ тэжээл бэлэдхэхын түлөө «Пограничник» колхозой (Кяхтын аймаг) һүнэй-товарна фермын һаалишад хэнһээшье үлүүгээр оролдоно. Эдэнэр үнеэдээ үглөөгүүр эртэ һаажа, гаргаад, үбһэндэ ошодог юм. Тэдэнэр бултадаа үнэн сэхээр хүдэлмэрилжэ, таряанажалай бригадынхидһаа бишиихашье гээгдэнэгүй. һаалишад Буянтуева, Ганжурова, ба бусад үдэр бүри 0.40 ба 0,60 гектар хүртэр һайн шанартайгаар сабшадаг байна. Тиихэдэнь тус колхозой байраар байдаг зарим хүнүүд эдэнһээ гээгдэдэг байха юм.

Хоёр хүнэй хэхэ ажалые бүтээхэ зуураа үнэн сэхээр хандажа байһан эдэ түрүү һаалишадай магтагдамаар ажал бүгэдэндэ үльгэр жэшээ боложо үгэмөөр байна.

**А. БАЛЬБУРОВ.**

### ХИЛЫН СААНА

## Петэниие сүүдлэлгэ

**ПАРИЖ**, августын 1. (ТАСС). Энэ процесс эхилхэһээн хойшо буруу мүрөөр ошобо гэжэ Петэнэй хэрэг тушаа боложо байһан сүүдэй мүнөөдэрэй заседаниин эхилхэ дээрэ сүүдэй түрүүлэгшэ Монжибо мэдүүлбэ. Тиигээд генеральна прокурор Морне гэгшэ бодожо үгэ хэлэбэ.

«Үнэн бодото процесс эхилхэ шухала,—гэжэ тэрэ хэлэбэ. Эбтээ оролго хадаа Петэниие зэмэлхэ баримтануудта гансал эхи боложо үгэһэн байна. Энэ процесс документнүүдэй ёһоор хэгдэнэ. гэршэнэрэй хэлээшэнь ямаршье байгаа хадаа хоёрдохи удхашанартай гээшэ. Эбтээ оролго болон тэрээн тушаа баримтанууд тухай хэлэхэ юм болоо һаа, тэрэниие саашадаа бу дурдыт гэжэ судьянар, гэмнэгшэд болон үмөөрэгшэдые гүйха байнаб».

һүүлээрынь сүүд болбол гэршэнэрые һуража эхилбэ. Тэдэнэй нэгэнь болохо Эринг гэгшэ Петэниие һэнгэргүйгөөр магтахадань, зал соо һуугшад ехээр гайхаба.

Богонихон забһарлалга хэһэнэй һүүлээр сүүд хадаа эзэмдэлгын үелэ Грегуар гэжэ нюуса нэрэтэй ябаһан подполковник Шебе гэгшын гэршэлхы үгэнүүдые шагнаба. Би Петэниие арад зондоо урбаа гэжэ зэмэлхэ байнаб, тэрэнэйнь зээстэ үнэн шударгуу франшузууд полици болон гестапогой тамада ороһон байна гэжэ тэрэ гэршэлэгшэ мэдүүлбэ. Петэн болбол французска патриодуудые дайсан харада барижа үгэхэ ябадалда өөрөө үсөөн бэшэ туһалагша һэн. Тулондо французска флодой шэнгэһэн тухай дурдаха зуураа, тэрэ флот Тулонһоо гаража ошохо бүхы арга-боломжотой байгаа һэн, теэд флот хадаа Петэнэй захиржа ороһон дээрэһээ хосорһон байгаа гэжэ Грегуар мэдүүлбэ. «Эдэ бүхы зэмынгээ түлөө Петэн хадаа үбдэг дээрээ һэхэржэ Франциһаа уршөөл эрихэ ёһотой»—гэжэ тэрэ гэршэлэгшэ шангаар хэлэбэ.

Үмөөрэгшэ хэдэн гэршэнэр, тэрэнэй тоодо Эринг гэгшэ Петэниие магтаһан байна. Петэнэй штабай начальнигай тушаалые эзэлһэн ба һүүлээрынь тэрэнэй кабинедэй директор байһан дивизионно генерал Вотье гэгшэ гэршэ боложо үгэ хэлэбэ. Эдэ бүхы «гэршэнэр» эбтээ оролгын һүүлээр болоһон баримтанууд тухай сэхэ хэлэхэеэ зайлаха гэхэдэнь, хэрэгэй ушар тухай хэлэгты гэжэ сүүдэй түрүүлэгшэ Монжибо гэгшэ бодожо тэдэ гэршэнэртэ дурадхаһан байна.

## Ремонтгүйгөөр 1.186.000 километр

Долоо наһатай Сёмкын үбэлэй хүйтэндэ сэнтэһэн сонхоор газаашаа харахадань, һаяхан ороһон бамгагар сагаан саһан, заахан городой улаан ногоон хушалтануудтай үндэр набтар гэрнүүд, городовойн хара боро шинеэлтэй гамбагар ехэ нюрган харагдадаг байгаа. Үе-үе болоод лэ паровозой хаанашьеб нэгэ тээ, ууртай шангаар хуугайлха абяан саг үргэлжэ дуулдадаг байгаа. Тэндэ эсэгэмни ябана гэжэ бишихан Сёмка мэдэдэг һэн.

Тэдэнэр гэр соогоо 10 хүүгэдтэй һэн. Сёмкын 4 аханарынь ба 5 эгэшэнэрынь һургуулида һураха аргагүй байгаа. Эсэгэнь хүүгэдээ түлөөһэтэ һургуулида ябуулхаһаа байтагай, хоолойеншье хүсэд тэжээхэ аргагүй байгша һэн.

Хоёрдохи сүткэдээ, үдэшэ оройшог эсэгэнь үлэн хооһон ба сухалтай гэртээ ерэдэг байба. Эсэгынгээ хүндэ ехэ ажалай түлөө гэртэхи хүүгэдэй али нэгэн гү, али өөрынь һамган гэмтэй шэнги байдаг бэлэй. Машинын тоһон ба нүүрһэнэй зузаан тооһон болошоһон хубсаһаяа тайлажа, бүрүүлхэн галтай лампынгаа ойро һууxадань, танигдашагүй хара болшоһон нюур дээрэһээ гансахан лэ шүүэн нюдэн хоёрынь сайжа харагдагша һэн.

Нэгэтэ, Сёмкодо ехэ баяртай үдэр тохёолдобо. Тэрэ үдэр эсэгэнь найма наһатай хүбүүгээ түмэрзамай хоёр жэлэй жэшээтэ һургуулида оруулба. Сёмка 10 наһатай болоходоо һургуулиингаа амаралтын үедэ эсэгэтэеэ хамта паровоз дээрэ ябалсадаг болоо һэн.

Бишихан хүбүүнэй һонирхуу нюдэндэ урдань харагдаа үзэгдөөгүй ой модонууд, үндэр-үндэрнүүд хүүргэнүүдтэй гол мүрэнүүд, танигдаагүй шэнэ станцинууд болон хэдэн зуугаад тосхон һууринууд ойгууранъ жэргэнэн үнгэрнэ. Харгыда ябаад хараһан үзэһэнээ хамта һурадаг пухэдтөө ямар баяртайгаар һонирхуулан һайрхан хэлэгшэ гээшэ һэм?

Бишихан Семён 10 гаран наһатайдаа эсэгэдээ туһалалсаха гэжэ ажалда оробо. Тэрэнь 12 час хүдэлөөд, хүдэлмэриин үдэр соо 30 мүнгэ түлөөһэ абадаг слесариин һурагшаар хүдэлхэ ажал байһан юм.

1904 ондо өөрөө гансаараа хүдэлжэ шададаг ба өөрөө бэеэрээ амидараха аргатай болохоор Забайкальска түмэр зам дээрэ Оловянная гэжэ станциин деподо оробо.

Улан-Удын депогой эрхим машинистнарай нэгэн Асеев Семён Дмитриевич өөрынгөө машинистын ажалай гайхамшаг жэлнүүдые эхилһэн түрүүшын үдэрнүүд тухай иигэжэ хөөрэбэ. Мүнөө тэрэ хадаа 30 гаран жэлдэ паровозой машинистаар хүдэлжэ ябана.

—Гансахан лэ советскэ засагай жэлнүүд соо ажалай ба ажабайдалай дүүрэн эрхэ жаргал гээшые олооб—, гэжэ Семён Дмитриевич хөөрэнэ.

Семён Дмитриевич Асеев 4 хүүгэдтэй. Тэдэнь мүнөө ехэнүүд боложо, өөһэдөө тусгаар ажалнуудтай. Хоёр хүбүүдынь Красноярскын түмэрзамай техникум дүүргэһэн байна. Леонид Семёнович Асеев гэжэ ехэ хүбүүнинь ПВРЗ-гэй товарновогоной цехтэ начальник боложо, 1932 онһоо хойшо хүдэлнэ. Заводойнгоо 10 жэлэй гүйсэһэн үдэрөөр «Хүндэтэ железнодорожник» гэһэн значогоор шагнагданхай.

Хоёрдохи хүбүүниинь Анатолий Семёнович Асеев мүн ПВЗ-дэ пассажирска-вогоной цехтэ начальнигаар 1933 онһоо эхилжэ хүдэлөө. Заводойнгоо 10 жэлэй ойдо «Сталинска уряалай» значогоор шагнагдаба.

Раиса Семёновна ехэ басаганинь юм. Медицинскэ техникум дүүргэжэ гараад, мүнөө сэрэгэй госпитальдо хүдэлжэ байдаг.

—Гансахан лэ Раиса басагамни паровозой хэрэгһээ хазагай холуур харгылшоо юм,—гэжэ Семён Дмитриевич энеэбхилэн шоглон хэлэнэ.

—10-дахи класс отличнигоор дүүргэжэ гараһан Людмила басагамни мүнөө Москвада. түмэрзамай дээдэ һургуулида һурахаяа эльгээгдэхээр байна,—гэжэ урмашан дуугараад,—гансахан лэн мүнөө сагай залуушуул эрдэм шудалха үргэн ехэ харгыгаа олонхой,—гэжэ үгэеэ дүүргэнэ.

«Та өөрынгөө тухай хөөрэжэ үгыт» гэхэдэ Семён Дмитриевич энеэбхилэн иигэжэ харюусана:

—Өөрынгөө тухайда хөөрэхэ тиимэ ехэшье юу байхаб даа. Өөрынгөө уялгата ажалда ханалтай ябажа, гүрэнэй хамаг даабаринуудые саг болзортонь дүүргэхэсэ оролдогшоб. 1938 онһоо эхилжэ мүнөө хүртэр манай түмэрзамай нарком Л. М. Кагановичын хүндэлэлэй 6 грамотануудаар, БМАССР-эй Верховно Соведэй грамотануудаар хоёр удаа шагнагдаһан байнаб. 1932 оной паровозые һайнаар жолоодохо тухай нэгэдэхи конкурс болоходо илагшадай тоодо оролсожо, Наркомой «Хүндэлэлэй грамотаар» болон 2 һарын салингаар шагнагдаа һэм.

1935 оной хоёрдохи конкурсда мүн түрүү һуури эзэлэгшэдэй нэгэн боложо «Хүндэлэлэй грамота» болон ондоо шагналнуудта хүртэһэн байнаб. 1935 ондо Папавинска шэнэ методээр паровоз хүтэлһэнэй түлөө «Хүндэтэ железнодорожник» гэһэн значогоор шагнагдаһан ба Зам-харилсаанай Парком Л. М. Кагановичын баясхалангай телеграмма абаһан байнаб гэжэ нэмээнэ.

1941 онһоо эхилжэ советскэ арадуудай Эсэгэ ороноо хамгаалгын агуу ехэ дайнай үедэ бидэ түмэрзамайхид урда урдын жэлнүүдэйхиһээ үлэмжэ һайнаар хүдэлмэрилһэн байнабди. һаяхан түмэрзамай хүдэлмэрилэгшэдые парти ба правительствын шагналга хадаа дайнай үеын хүндэтэй ба харюусалгатай даабаринуудые эрхим һайнаар дүүргэжэ шадаһыемнай харуулна гээшэ. Би 20.592 номерой паровоз 1935 ондо тушаажа абаһан аад, капитальна ремонт хүүлэнгүйгөөр нэгэ миллион 186 мянган километр соо ябажа байнаб.

Улан-Удэ станциин депогой машинистнарай эрхимүүдэй нэгэн Асеев Семён Дмитриевичын һархуугүй туни аалиханаар хөөрэхые ба наһатайшье һаа, үшөө хүдэр хатуу, сэлмэг дорюун шарайень харахада, Илалтын парадта хабаадалсагшадай парти ба правительствын хүтэлбэрилэгшэдтэй уулзалга дээрэ нүхэр Сталинай хэлэһэн үгэнүүд элитэ һанагдана. Үнэхөөрөөшье, манай очеркын герой, энэ хүн хадаа манай советскэ нарата һайхан Эсэгэ ороной агууехэ механизмын тон үнэтэ «шүрэбүүдэй» нэгэниинь мүн.

Семён Дмитриевич Асеев мүнөө 60 наһатай болобошье үшөө олон жэлдэ эжэлшэһэн инаг паровозоо жолоодожо, Эхэ оронойнгоо харгы замай хүндэтэ пост дээрэ байлсахаар бэлэн байна.

**Чимит ЦЫДЕНДАМБАЕВ.**

## Номгон далай дээрэхи дайн

**ЛОНДОН**, августын 1. (ТАСС). Американска самолёдууд болбол Кюсю аралай райондо японско судануудые атаковалжа, 6.000 тонно уһа түрихэ хэмжээнэй нэгэ транспортые, хоёр ашаанай судные, нэгэ танкер ба хоёр моторно онгосые үгы хэһэн гү, али гэмтээһэн байна гэжэ Номгон далайн баруун урда талadахи союзнигуудай зэбсэгтэ хүсэнүүдэй нэгэдэмэл командованиин штаб мэдээсэнэ гэжэ Рейтер агентство дамжуулна. Американска авиаци 3 самолёдоо гээбэ. Бусад самолёдуудынь Кореин эрьедэ хоёр японско экскортно судна. нэгэ танкер ба 5 ашаанай суднануудые үгы хэһэн гү, али гэмтээһэн байна. Американска уһан далайн авиациин самолёдууд хоёр японско ашаанай суднануудые, Малайн эрьедэ нэгэ танкер ба Борнео аралай хажууда томо бэшэ 6 суднануудые шэнгээбэ.

Австралийска самолёдууд японско эрье шадархи бэхижүүлгэнүүдые, мүн баһа Борнео арал дээрэ транспортна зэмсэг хэрэгсэлнүүдые бомбодоһон байна.

Нэгэ хэдэн японско самолёдууд Баликпапана (Борнео арал) гэжэ район дээрэ добтолго хэбэ.

**ВАШИНГТОН**, августын 1. (ТАСС). Июлиин 30-ай үдэр 3-дахи флодой авианосецууд дээрэ базатай байһан американска самолёдууд Нагоя гэжэ районойхи аэродромуудые ба Майдзурудахи (Хонсю арал) суднануудые бомбодоһон байна гэжэ США-гэй Номгон далайн флодой штаб мэдээсэнэ. Газар дээрэ 56 японско самолёдууд үгы хэгдэһэн ба 33 самолёдууд гэмтээгдэһэн байна. Нэгэ эсминец ба нэгэ дунда зэргын транспорт шэнгээгдэбэ; нэгэ хүнгэн крейсер, нэгэ эсминец, хоёр дунда зэргын ба хоёр бишихан ашаанай суднанууд гэмтээгдэбэ.

Харюусалгата редактор Ц. Г. ГАЛСАНОВ.



РЕДАКЦИ ба ХЭБЛЭХЭ ГАЗАРАЙ АДРЕС: г. Улан-Удэ, ул. Ленина, 35. (ТЕЛЕГРАФНА АДРЕС: Улан-Удэ. Үнэн). ТЕЛЕФОНУУД: ответ. редактора—23. АТС—1-80; зам. ответ. редактора—7-89, ответ. секретаря—3-23; отделов: партийной жизни и промышленности—7-89, сельского хозяйства—6-03 писем и переводов—6-03 (2 зв); объявлений—2-64 (2 зв.).

Б—00112. Типография Государственного газетного издательства при СНК БМАССР. Тираж 5.500.